

Sygn. akt III AUa 266/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Pietrzak (spr.)
Sędziowie	SSO del. Beata Torbus SSA Tadeusz Szweda
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 2016 r. w Katowicach

sprawy z odwołania T. M. (T. M.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

przy udziale zainteresowanego L. P.

(L. P.)

o odpowiedzialność osób trzecich za zobowiązania składkowe

na skutek apelacji ubezpieczonego T. M.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 14 października 2015 r. sygn. akt X U 1363/14

oddala apelację.

/-/ SSO del. B.Torbus /-/ SSA J.Pietrzak /-/ SSA T.Szweda

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 266/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 kwietnia 2014r. organ rentowy ustalił, że T. M. jako współnik spółki cywilnej (...) z siedzibą w Ż. jest odpowiedzialny solidarnie ze spółką i współnikiem L. P. za zaległości spółki z tytułu składek na:

- ubezpieczenia społeczne za okres grudzień 2008r. – kwiecień 2010r. w kwocie 2.404,83 zł plus należne odsetki za zwłokę naliczone do dnia 14 kwietnia 2014r. w kwocie 1.364,00 zł plus dalsze odsetki zaliczone do dnia wydania decyzji,

- ubezpieczenie zdrowotne za okres grudzień 2008r. – kwiecień 2010r. w kwocie 264,76 zł plus należne odsetki za zwłokę naliczone do dnia 14 kwietnia 2014r. w kwocie 119,00 zł plus dalsze odsetki za liczone do dnia wydania decyzji,

- na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres grudzień 2008r. – kwiecień 2010r. w kwocie 8,11 zł.

Organ rentowy wskazał, że łączna kwota zadłużenia wynosi 4.160,70 zł (w tym należne odsetki za zwłokę naliczone do dnia 14 kwietnia 2014r. w kwocie 1.483,00 zł) plus dalsze odsetki naliczone do dnia wydania decyzji. Spółka Cywilna (...) nie opłaciła składek należnych za okres od grudnia 2008r. do kwietnia 2010r. Na podstawie zaś art. 115 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa T. M. odpowiada za zaległości spółki całym swym majątkiem solidarnie ze spółką i drugim współnikiem L. P.. Podkreślił, że odpowiada on za zaległości składkowe spółki cywilnej, co oznacza, że przeniesienie odpowiedzialności nie jest uwarunkowane stwierdzeniem bezskuteczności egzekucji do majątku spółki.

Od decyzji tej ubezpieczony T. M. wniósł odwołanie zarzucając jej naruszenie art. 108 § 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego błędne niezastosowanie.

Wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez jej uchylenie w całości i umorzenie postępowania w przedmiocie jego odpowiedzialności za zobowiązania spółki cywilnej (...) z tytułu nieopłaconych składek ZUS. Podniósł, że w uzasadnieniu decyzji wskazano, że jego odpowiedzialność za zaległości spółki cywilnej jest niezależna od stwierdzenia bezskuteczności egzekucji prowadzonej w stosunku do majątku spółki – z czym się nie zgadza. Podkreślił, że spółka cywilna (...) posiada majątek w postaci wierzytelności, z którego może być prowadzona egzekucja Wskazał na art. 108 § 4 ustawy Ordynacja podatkowa - stanowiący, iż egzekucja zobowiązania wynikającego z decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej może być wszczęta dopiero wówczas, gdy egzekucja z majątku podatnika okazała się w całości lub w części nieskuteczna.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji wnosząc o oddalenie odwołania. Nadmienił, że takiej samej treści decyzja została wydana w stosunku do drugiego współnika L. P..

Wyrokiem z dnia 14.10.2015r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił odwołanie.

Sąd ustalił, że Spółka cywilna (...) prowadzona była w okresie od roku 2001 do marca 2010 roku. Wspólnikami byli skarżący T. M. i L. P..

Spółka cywilna (...) nie wywiązywała się ze swych zobowiązań składkowych względem ZUS. Z tego tytułu powstało zadłużenie na ubezpieczenia społeczne (Fundusz Ubezpieczeń Społecznych), ubezpieczenie zdrowotne oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (stan należności płatnika (...) S.C. w aktach ZUS), w tym na ubezpieczenia społeczne za okres grudzień 2008r. – kwiecień 2010r. w kwocie 2.404,83 zł plus należne odsetki za zwłokę, na ubezpieczenie zdrowotne za okres grudzień 2008r. – kwiecień 2010r. w kwocie 264,76 zł plus należne odsetki za zwłokę, na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres za okres grudzień 2008r. – kwiecień 2010r. w kwocie 8,11 zł (stan należności płatnika (...) S.C. – zestawienie w aktach ZUS, zaskarżona decyzja).

Organ rentowy prowadzi przeciwko dłużnikowi (...) S.C. egzekucję świadczeń pieniężnych, w tym z emerytury współnika spółki L. P.. Wyegzekwowane kwoty zostały zaliczone na poczet ubezpieczenia społecznego i pokryły

w całości zaległości objęte tytułami wykonawczymi z dnia 22 kwietnia 2008r. na składki za listopad 2006r. i grudzień 2006r. oraz częściowo za styczeń 2007r. – tj. za okresy nie objęte zaskarżoną decyzją.

Zaległości objęte zaskarżoną decyzją nie były przedmiotem prowadzonego postępowania egzekucyjnego wobec spółki - pismo procesowe organu rentowego z dnia 30 marca 2015r. (k. 42 - 44 a.s.).

W takim stanie faktycznym strony podtrzymywały swe stanowiska, przy czym odwołujący się wywodził, że w jego sprawie winien mieć zastosowanie przepis art. 108 § 4 ustawy Ordynacja podatkowa – organ rentowy winien wykazać bezskuteczność egzekucji wobec spółki. Nie kwestionował ustalonego przez ZUS salda zadłużenia spółki (...).

Wobec poczynionych ustaleń Sąd uznał odwołanie za niezasadne podnosząc co następuje:

Spornym pozostawała zasadność ustalenia przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji, iż odwołujący się T. M. jako wspólnik spółki cywilnej (...) z siedzibą w Ż. jest odpowiedzialny solidarnie ze spółką i drugim wspólnikiem L. P. za zaległości spółki z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres grudzień 2008r. – kwiecień 2010r. wraz z odsetkami.

Zgodnie z art. 115 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 613), zwanej dalej Ordynacją podatkową, wspólnik spółki cywilnej odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie ze spółką i z pozostałymi wspólnikami za zaległości podatkowe spółki.

Przepis § 1 art. 115 Ordynacji podatkowej stosuje się również do odpowiedzialności byłego wspólnika za zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie, gdy był on wspólnikiem (art. 115 ust. 2 Ordynacji podatkowej).

Ubezpieczony domagał się zmiany zaskarżonej decyzji wskazując, że organ rentowy nie zastosował przepisu art. 108 § 4 Ordynacji podatkowej. Wywodził, że egzekucja zobowiązania wynikającego z decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej może być wszczęta dopiero wówczas, gdy egzekucja z majątku podatnika okazała się w całości lub w części nieskuteczna – a sytuacja taka w sprawie spółki (...) nie zachodzi.

Istotnie art. 108 § 4 Ordynacji podatkowej stanowi, że egzekucja zobowiązania wynikającego z decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej może być wszczęta dopiero wówczas, gdy egzekucja z majątku podatnika okazała się w całości lub w części bezskuteczna. Regulacja ta nie znajduje jednak zastosowania do należności z tytułu składek wspólników spółki cywilnej. Zobowiązania związane z prowadzeniem działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej nie są zobowiązaniami spółki, lecz zobowiązaniami wspólników (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 20 marca 2015r., sygn. akt III AUa 72/14, LEX nr 1680015).

Zarzuty ubezpieczonego o niezasadności wydania zaskarżonej decyzji wobec niewykazania przez organ rentowy bezskuteczności egzekucji z majątku spółki cywilnej są zatem chybione. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 stycznia 2013r., sygn. akt II UK 160/12, wskazał, że egzekucja należności z tytułu ubezpieczeń społecznych, FP i FGŚP i ubezpieczenia zdrowotnego powstałych w związku z działalnością spółki cywilnej może być prowadzona wobec wspólników spółki cywilnej bez wcześniejszego stwierdzenia bezskuteczności egzekucji z majątku podatnika, o którym mowa w art. 108 § 4 Ordynacji podatkowej. Sąd Najwyższy powołał wówczas stanowisko wyrażone w wyrokach z dnia 17 lipca 2007r. (II UK 278/06, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 268) oraz z dnia 20 marca 2009r. (II UK 304/08, L.), iż spółka cywilna, będąca umową tworzącą stosunek prawny powstający ze zobowiązania do wspólnego działania w celu osiągnięcia zamierzonego celu gospodarczego, nie jest - jako instytucja prawa zobowiązań - wyposażona w podmiotowość prawną. Nie może więc "oddzielić się" od wspólników i samodzielnie "stać się właścicielem majątku", w

związku z czym to, co jest określane "majątkiem spółki", jest w rzeczywistości majątkiem jej wspólników, odrębnym od ich majątków osobistych. W konsekwencji zobowiązania związane z prowadzeniem działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej nie są zobowiązaniami spółki, lecz zobowiązaniami wspólników (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 1997r., II UKN 54/97, OSNAPIUS 1998 Nr 3, poz. 94). Odpowiedzialność wspólników spółki cywilnej za zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne a także na FP i FGŚP i ubezpieczenie zdrowotne w związku z prowadzeniem działalności kształtuje się zatem na zasadach określonych w art. 115 Ordynacji podatkowej - co powoduje, że egzekucja prowadzona jest do majątku odpowiedzialnych solidarnie wspólników - wspólnego i osobistego. Spółka cywilna nie ma "własnego" wyodrębnionego majątku, nie może więc chodzić o zobowiązania spółki, lecz

o zobowiązania wspólników związane z działalnością spółki (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 24 czerwca 2014r. sygn. akt III AUa 2196/13, LEX nr 1498880). Dodatkowo podnieść należy również, że art. 115 § 1 i § 2 Ordynacji podatkowej nie zawiera żadnych przesłanek egzoneracyjnych.

Nadmienić należy, iż - jak to wskazał Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów z dnia 15 października 2009r. sygn. akt II UZP 3/09 (publ. OSNP 2010/13-14/165, Biul.SN 2009/10/27, Biul.SN 2009/10/28, M.P.Pr. 2010/10/550-555) - przepis art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j: Dz.U. z 2015r. poz. 121) - także w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2010r. przed zmianą dokonaną przez art. 45 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. Nr 237, poz. 1656) - stanowi podstawę odpowiedniego stosowania do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i na ubezpieczenie zdrowotne przepisów dotyczących składek na ubezpieczenia społeczne o odpowiedzialności osób trzecich za zaległości składkowe.

Apelację od tego wyroku wywiódł ubezpieczony zarzucając:

- naruszenie art. 115 Ordynacji podatkowej, § 1 i 2 z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja Podatkowa (Dz. U. z 2012r., poz. 749), w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - poprzez jego błędne niezastosowanie;
- nieważność decyzji z uwagi na brak orzeczenia w niej o solidarnej odpowiedzialności byłych wspólników;
- naruszenie art. 108 § 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja Podatkowa (Dz. U. z 2012r., poz. 749), w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - poprzez jego błędne niezastosowanie.

Wskazując na przytoczone zarzuty skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku w całości poprzez uchylenie zaskarżonej decyzji ZUS i umorzenie postępowania w przedmiocie jego odpowiedzialności za zobowiązania spółki cywilnej (...) z tytułu nieopłaconych składek ZUS i zasądzenia od pozwanego zwrotu kosztów procesu, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Wyrok Sądu I instancji został wydany w oparciu o niewadliwe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela także zapatrywania prawne Sądu I instancji zaprezentowane w motywach zaskarżonego wyroku, co oznacza, iż zbędnym jest ponowne szczegółowe przywoływanie tej argumentacji w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego.

Odnosząc się zaś do zarzutów skarżącego podnieść należy, że po pierwsze zupełnie chybiony jest zarzut nieważności decyzji z uwagi na brak orzeczenia o solidarnej odpowiedzialności byłych wspólników, skoro zaskarżona decyzja zawiera w swej treści wyraźne stwierdzenie, że skarżący jest odpowiedzialny solidarnie ze spółką i wspólnikiem L. P..

Po drugie chybione są także zarzuty naruszenia art. 115 § 1 i 2 oraz 108 § 4 ustawy Ordynacja podatkowa.

Zgodnie z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w/w przepisy Ordynacji podatkowej stosuje się odpowiednio do należności z tytułu składek.

Art. 115 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa stanowi, że wspólnik spółki cywilnej odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie ze spółką i z pozostałymi wspólnikami za zaległości podatkowe spółki.

Przepis § 2 art. 115 Ordynacji podatkowej stanowi, że § 1 stosuje się również do odpowiedzialności byłego wspólnika za zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie, gdy był on wspólnikiem.

Ustalając zatem w zaskarżonej decyzji odpowiedzialność solidarną skarżącego ze spółką i wspólnikiem L. P. organ rentowy zastosował właśnie regulację przewidzianą w powołanych przepisach.

Co się tyczy art. 108 § 4 Ordynacji podatkowej, to rzeczywiście stanowi on, że egzekucja zobowiązania wynikającego z decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej może być wszczęta dopiero wówczas, gdy egzekucja z majątku podatnika okazała się w całości lub w części bezskuteczna.

Słusznie jednak podniósł Sąd I instancji, że regulacja ta nie znajduje zastosowania do należności z tytułu składek wspólników spółki cywilnej wyjaśniając w motywach zaskarżonego wyroku dlaczego tak się dzieje.

W tym stanie rzeczy uznać należało, że apelacja jako pozbawiona podstaw z mocy art. 385 k.p.c. podlega oddaleniu.

/-/ SSO del. B.Torbus /-/ SSA J.Pietrzak /-/ SSA T.Szweda

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek